ಮೈಸೂರ ಗೆಜೆಟ್.

ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು.

ಬೆಂಗಳೂರು, ಶನಿವಾರ, ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಾ॥ 15, ಸನ್ 1887.

ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸೇರಿಸಿ ಇಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

೪ನೇ ಭಾಗ

ಸರ್ಕಾರೀ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು.

ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಭೆಯೊಳಗೆ

ಸನ್ 1887ನೇ ಇಸವಿ ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ ತಾ॥ 30ನೇ ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲು

ಮೈಸೂರು ಶೀಮೆಯ ದಿವಾನರವರು ನಡೆಸಿದ ಉಪನ್ಯಾಸವು.

ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ರಾಜಾ ಸಾಹೇಬ್ ಬಹದ್ದೂರವರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಶೀಮೆಯ ನಗ್ಗೇದಿಯಾತು ಆಡಳಿತದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆದಾಯಕರವಾದ ಹೋದವರ್ಷದ ಜಮಾ ಖರ್ಚು ತಪ್ಸೀಲನ್ನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ:—

ಕಳೆದ 50 ಸಂವತ್ಸರಗಳಲ್ಲಿ ವಸೂಲಾದ ದಸ್ತಾಲಾ ಸರಾಸರೀ ಒಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವಳಿಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿದೆ:—

1836—37ನೇ ಇಸವಿ ಲಾಗಾಯಿತು 1845—46ನೇ ಇಸವಿ ವರಿಗಿನ ಹತ್ತು ವರುಷಗಳ ಸರಾಸರೀ 73 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು.
1846—47ನೇ ಇಸವಿ ಲಾಗಾಯಿತು 1855—56ನೇ ಇಸವಿ ವರಿಗಿನ ಹತ್ತು ವರುಷಗಳ ಸರಾಸರೀ 78 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು.
1856—57ನೇ ಇಸವಿ ಲಾಗಾಯಿತು 1865—66ನೇ ಇಸವಿ ವರಿಗಿನ ಹತ್ತು ವರುಗಳ ಸರಾಸರೀ $97\frac{1}{4}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು.
1866—67ನೇ ಇಸವಿ ಲಾಗಾಯಿತು 1875—76ನೇ ಇಸವಿ ವರಿಗಿನ ಹತ್ತು ವರುಷಗಳ ಸರಾಸರೀ $105\frac{1}{4}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು.
1876—77ನೇ ಇಸವಿ ಲಾಗಾಯಿತು 1885—86ನೇ ಇಸವಿ ವರಿಗಿನ ಹತ್ತು ವರುಷಗಳ ಸರಾಸರೀ $101\frac{3}{4}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು.

ಕಳೆದ ಸಂವತ್ಸರವಂದರೆ 1886—87ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ $127\frac{1}{2}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ಮೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜಾಸ್ತೀ ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತೆ.

ಜಮಾಬಾಬು.

	1885—86.	1886—1887.
	ರೂ.	ರೂ.
ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ಯಾನೇ ಜಮೀನಿನ ಬಾಬು	76,41,241	87,09,602
ಆಬ್ಕಾರಿ	11,68,722	11,78,165
ಫಾರೆಸ್ಟ್	8,83,098	9,98,364
ಸ್ಟ್ಯಾಂಪು	4,80,479	5,15,326
ಸಾಯರ್	3,91.139	4,36,340
ಮೊಜತಫರ್ಖಾ	2,94,927	3,35,104
ಲಾ ಅಂಡ್ ಜಸ್ಟಿಸ್ ಯಾನೆ ಜುಡಿಷಿಯಲ್ ಮತ್ತು ಜೈಲುಗಳು ..	63,970	49,983
ಅಂಚೆ	65,303	68,008
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷ್	50,459	56,014
ಅಮೃತಮಹಲ್	68,464	77,424
ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆ	24,322	23,538
ಉಪ್ಪಿನ ಮೋಳೆ	21,623	26,107
ಪಬ್ಲಿಕ್ವರ್ಕ್ಸ್ ಯಾನೇ ಮರಹ್ಮತ್ ಬಾಬು	13,854	12,994
ಚಲಾವಣೇ ತಪ್ಪಿದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಕಿಮ್ಮತ್ತು	2,936	1,482
ಭಂಗಾರದ ಗಣೇ ಬಾಬು	38,867	51,248
ಚಿಲ್ಲರೇ ಬಾಬುಗಳು	2,21,349	2,18,758
ಜುಮ್ಲಾ....	1,14,30,753	1,27,58,508

ಖರ್ಚು ಬಾಬು.

A

	1885—86.	1886—87.
	ರೂ.	ರೂ.
ಸಬ್ಸಿಡಿಯಾನೇ ಪಗದಿ	24,50,000	24,50.000
ಅರಮನೇ ಖರ್ಚು	10,00,000	13,00,000
ಸರಕಾರೀ ಸಾಲದ ಬಡ್ಡಿ	4,94,793	4,96,955
ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪೆರ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಜಹಗೀರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕೊಡುವ ಅಲೋವೆನ್ಸ್	1,02,630	1,01,301
ಮಿಲಿಟರಿ	7,35,100	7,37,234
ಜುಮ್ಲಾ....	47,82,523	50,86,090

B

	1885—86.	1886—87
	ರೂ.	ರೂ.
ಹಜೂರು ಇಲಾಖೆ ಖರ್ಚು	2,04,119	2,36,699
ವಸೂಲಾತೀ ಖರ್ಚು ಬಾಬುಗಳು—		
ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮ್ಮಿಷನರುಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ..	1,40,270	1,60,776
ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮ್ಮಿಷನರುಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ .	58,134	58,744
ತಾಲ್ಲೂಕು ಜಾತುಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿ	3,13,316	3,18,715
ರೆವಿನ್ಯೂ ಸರ್ವೇ ಇಲಾಖೆ	2,31,026	2,22,570
ಇನಾಂ ಇಲಾಖೆ	8,265	7,964
ಗ್ರಾಮ ನೌಕರರ ತಲಬು	2,32,315	4,24,472
ಇತರ ಬಾಬುಗಳು	20,450	30,612
ಆಬ್ಕಾರಿ	15,576	16,123
ಫಾರೆಸ್ಟ್	2,26,070	3,20,687

ಸ್ಟ್ಯಾಂಪು	15,524	25,455
ಸಾಯರ್	13,632	12,839
ಸಾದಿಲ್‌ವಾರು ಮತ್ತು ಛಾಪಾಖಾನೆ	60,516	69,718
ಅಮೃತಮಹಲ್ ಇಲಾಖೆ	36,421	34,869
ಟೊಪೋಗ್ರಾಫಿಕಲ್ ಸರ್ವೇ	65,391	27,079
ಶಾಸನ ವಗೈರೇ ಪುರಾತನ ಲಿಪ್ಯನ್ವೇಷಣೇ ಇಲಾಖೆ	..	8,445
ಜಿಯೋಲಾಜಿಕಲ್ ಸರ್ವೇ ಇಲಾಖೆ	..	9,592
ಜುಮ್ಲಾ	16,41,025	19,85,459

C

ಲಾ ಅಂಡ್ ಜಸ್ಟೀಸ್ ಅಂದರೆ ಜುಡಿಷಿಯಲ್ ಬಾಬು ಮತ್ತು ಜೈಲುಗಳು ..	7,38,016	7,45,289
ಪೋಲೀಸ್	5,08,606	5,36,993
ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆ	1,56,429	1,75,610
ಮುಜರಾಯಿ	2,96,819	2,83,601
ಮೆಡಿಕಲ್ ಇಲಾಖೆ	1,47,945	1,45,954
ಪೆರ್ಷ ಮತ್ತು ಗ್ಯಾಟ್ಯೂಟಿಗಳು	2,56,561	2,44,110
ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಯಾನೇ ಮರಪಮ್ಮತ್ತು ಬಾಬು	11,32,299	12,71,132
ಅಂಚೆ	1,26,755	1,29,422
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷ್	26,672	25,532
ಜಿಲ್ಲಾರೇ ಇಲಾಖೆಗಳು	19,123	17,400
ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಫೀಸರುಗಳ ಫರ್ಲೋ ಅಲೋವೆನ್ಸ್, ಗ್ಯಾಟ್ಯೂಟಿ, ಕರ್ಟೆಸೇಷ್, ಲೀವು ಮತ್ತು ಪೆರ್ಷ ಸಂಬಂಧವಾದ ಖರ್ಚುಗಳು	42,590	33,852
ಜಿಲ್ಲಾರೇ ಬಾಬುಗಳು	2,41,594	2,28,709
ಜುಮ್ಲಾ	36,93,409	38,37,604
ಒಟ್ಟು ಜುಮ್ಲಾ	1,01,16,957	1,09,09,153

ಜಮ್ಮಾ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಯಾಗಿ 11 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವರಿಗೂ ವಿಶೇಷ ಜಾಸ್ತೀ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು ಮೇಲ್ಕಂಡ ತಖ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಾಂಶವಾಗಿ ಇರುತ್ತೆ. ಇದರ ಪೈಕೀ ಕಂದಾಯದ ಬಾಕೀ ವಸೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ತರದೂದ್ ನಡೆಸಿದ್ದರಿಂದಲೂ, ಕಳೆದ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಮಳೇ ಬೆಳೇ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದು ಕಂದಾಯವನ್ನು ಸಲೀಸಾಗಿ ಕೊಡಲು ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಉಪಪತ್ತಿ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದಲೂ, ಹಿಂದಣ ಸಂವತ್ಸರಕ್ಕಿಂತ 7½ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ವಸೂಲಾಗುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈ ಜಾಸ್ತೀ ವಸೂಲಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಲ್ಲಿ ವಜಾ ಮಾಡಲಾಗಿ ಉಳಿದ 80 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಕಳೆದ ಸಂವತ್ಸರದ ಜಮ್ಮಾ ಬಾಬಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕಳೆದ 50 ವರುಷಗಳ ಲಾಗಾಯಿತು ಈ ಮುಖ್ಯವಾದ ಬಾಬಿನ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೋದ ವರುಷ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಸೀಲಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ, 1876—78ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಕ್ಷಾಮದ ದೆಶೆಯಿಂದುಂಟಾದ ಕೇಡುಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿವರ್ತಿಯಾಗಿ ಈ ಬಾಬಿನ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯು ಪೂರ್ವದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆವಷ್ಟೆ. ಹಿಂದಣ ವರ್ಷಗಳ ಪೈಕಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸಾಲಿನ ಹುಟ್ಟುವಳಿಗಿಂತಲೂ ಕಳೆದ ಸಾಲ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯು 7 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಜಾಸ್ತಿಯಾಯಿತು. ಕಾಲಸ್ಥಿತಿಯ ಅನುಕೂಲತೆಯಿಂದಲೂ, ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಇತರ ನೀರಾವರೀ ಕಾವುಗಾರಿಗಳು ಈಚಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದರಿಂದಲೂ, ವಿಶೇಷ ಜಮ್ಮಾಗಳು ಸಾಗುವೆ

ಳಿಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಶಿವಾಯಿ ರೈಲ್ವೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರಿಂದಲೂ, ಧಾನ್ಯಾದಿಗ ಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಬೆಲೆಯು ದೊರೆಯುವದ್ದರಿಂದಲೂ, ಸರ್ವೇ ಸೆಟಿಲ್‌ಮೆಂಟ್ ಮೂಲಕ ಕಂದಾಯದ ತೀರ್ವೆಯು ಕ್ರಮಪಡಿಸಿದರಿಂದಲೂ, ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮೇರೆ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಧಕ್ಕೆ ಕಳದ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾದ ಬೆಲೆಯು ಸಿಕ್ಕಿತಾದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತೆ. ಗಂಧದ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ 1885—86ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ 4,74,436 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 6,48,348 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಆಯಿತು. ಚೌಬೀನೆ ಪುರೋಕ್ಷ್ಯಿ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಲೀಪರ್‌ಗಳ ಪುರೋಕ್ಷಿತಿನಿಂದ 1885—86ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ 1,42,000 ರೂಪಾಯಿಗಳ ವರಿಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದದ್ದು ಕಳೆದ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ 32,000 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಆಯಿತಾದ್ದರಿಂದ ಸುಮಾರು 1 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವರಿಗೂ ಈ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಿ ಆಯಿತು.

ಭಂಗಾರಗಣಿ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಸೇಕಡ 5 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೇರೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕ ರಾಜಾಯಕ್ಕಾಗಿ 47,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು, ಡಿಪಾಜಿಟ್ಟು ಬಗ್ಯೆ 4,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು, ಆಂತು 51,000 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಹುಟ್ಟು ವಳಿ ಆಯಿತು. ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಜಮಾಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸಾಮಾನ್ಯತಃ ಜಾಸ್ತಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತೆ.

ಕಳದ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಖರ್ಚು 1,09,09,153 ರೂಪಾಯಿಗಳು. ಅಂದರೆ ಹಿಂದಣ ವರುಷದಲ್ಲಿಆದ 1,01,16,957 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಖರ್ಚಿಗಿಂತ 7,92,196 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಜಾಸ್ತೀ ಖರ್ಚಾದ ಬಾಬುಗಳ್ಯಾವವೆಂದರೆ :—

3,00,000 ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಸಿವಿಲ್ ಲೀಸ್ಟ್‌ಯಾನೆ ಅರಮನೆ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಜಾಸ್ತೀ ಮೊಬಲಗು.

1,92,000 ಈಚಿಗೆ ಸರ್ವೇ ಸೆಟಿಲ್‌ಮೆಂಟ್ ಆದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ನವುಕರರುಗಳ ತಲಬಿಗೋಸ್ಕರ ಜಾಸ್ತೀಖರ್ಚು.

94,000 ಫಾರೆಸ್ಟು ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಜಂಗಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಚೌಬೀನೆ ಕಡಿಯತಕ್ಕ ಕೆಲಸವೂ ಹೊಸ ಪ್ಲಾಂಟೇರ್ಷಗಳ ಕೆಲಸವೂ ವಿಶೇಷ ವಾಗಿ ನಡದ್ದರಿಂದ ಜಾಸ್ತಿ.

1,40,000 ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಯಾನೆ ಮರಹಮ್ಮತು ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೀರಾವರೀ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಜಾಸ್ತಿ.

57,000 1882ನೇ ಇಸವಿ ಡಿಶಂಬರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಕೂಫಾಗಿದ್ದ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟು ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಏರ್ಪಾ ಟು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ "ರೆವಿನ್ಯೂ" "ಜುಡಿಷಿಯಲ್" ಮತ್ತು "ಪೋಲೀಸ್" ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ.

18,000 ಪುರಾತನ ಲಿಪ್ಯನ್ವೇಷಣೆ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಜಿಯೋಲಾಜಿಕಲ್ ಸರ್ವೇ ಅಂದರೆ ಭೂಶೋಧಕಶಾಸ್ತ್ರದ ಇಲಾಖೆಗಾಗಿ ಜಾಸ್ತಿ.

1,00,000 ಇದುವರಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರಿಂದ ಸರಬರಾಯಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೋರ್ಟು ಫೀ ಲೇಬಲ್‌ಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸತಕ್ಕ ಬಗ್ಯೆ ಅಚ್ಚುಗಳ ಖರೀದಿಗಾಗಿ "ಸ್ಟ್ಯಾಂಪು" ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ.

ಜುಮ್ಲಾ 8,11,000

ಕಳದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಷುರೂ 3 ತಿಂಗಳುಗಳ ವರಿಗೆ ಅಂದರೆ 1886ನೇ ಜುಲೈ ಗುರ್ರೇ ವರಿಗೆ ರೈಲ್ವೆಯು ಸರಕಾ ರದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿದ್ದು ಆ ತಾರೀಖಿನಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರೈಲ್ವೆ ಕಂಪೆನಿಯವರ ಸುಫರ್ದಿಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸರಕಾರದ ಸುಫರ್ದಿನಲ್ಲಿದ್ದ 3 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ 1,13,468 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಆಯಿತು. ಸರ್ವೆಗಳ ಬಗ್ಯೆ ಮೂಲ ಧನಕ್ಕೆ ಖರ್ಚು ಬೀಳತಕ್ಕ ಕಾಮಗಾರೀ ಬಗ್ಯೆ ತಗಲಿಸಿ 46,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಸೇರಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ 1,15,486 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಒಟ್ಟು ಖರ್ಚಾಯಿತು.

ಕಳೆದ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಜಾತಾ ಉಳಿದ ಮೊಬಲಗಿನಲ್ಲಿ, ರೈಲ್ವೆ ಬಾಬಿನ ಹುಟ್ಟುವಳಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಖರ್ಚಾದ 2,018 ರೂಪಾಯಿಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿವಿಲ್ ಮತ್ತು ಮಿಲಿಟೇರಿ ಸ್ಟೇಷ್ಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಜಮೆ ದಾಖಲಾಗಿದ್ದ 35,781 ರೂಪಾಯಿಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ವಜಾ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ 18,11,556 ರೂಪಾಯಿಗಳು ನಿವ್ವಳ ಶಿಲ್ಕು ನಿಂತಿತು. 1886ನೇ ಇಸವಿ ಏಪ್ರಿಲ್ ಗುರ್ರೇ ತಾರೀಖಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದ ಶಿಲ್ಕು 32,65,955 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಸೇರಿ ಹಾಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂವತ್ಸರದ ಷುರುವಿನಲ್ಲಿ 50,77,511 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಶಿಲ್ಕು ಹಾಜರಿತ್ತು.

1887—88ನೇ ಇಸವಿ ಬಾಬತು ಬಜ್ಜಟ್ ಅಂದಾಜು, ಕಳದ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 1,27,58,508 ರೂಪಾಯಿಗಳು ವಸೂಲಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ 1887—88ನೇ ಇಸವಿಗೆ ಜಮಾ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ 1,16,39,452 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿರುತ್ತೆ. ಜಮ್ಮಾ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ 3 ವರುಷಗಳ ವಸೂಲೀ ಸರಾಸರೀ ಮೇಲೆ 76,97,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಂದಾಜಿನಲ್ಲಿ ದಾಖಲ್ಮಾಡಿರುವದ್ದರಿಂದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮೇರೆ ಒಟ್ಟು ಅಂದಾಜಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಯೋಚನಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ಕಮ್ಮಿ ಅಂದಾಜು ದಾಖಲ್ ಮಾಡೋಣವಾಯಿತು, ಆದರೆ ಶೀಮೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಖುಷ್ಕೀ ಫಸಲಿಗೆ ಈಗ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಮಳೆಯು ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳೊಳಗಾಗಿಯೇ ನಡಸಿದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮೊಬಲಗಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಾಗುವದಕ್ಕೇನೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಖರ್ಚುಬಾಬಿನಲ್ಲಿ 1886—87ನೇ ಇಸವಿ ಖರ್ಚಿಗಿಂತ 5,82,000 ರೂಪಾಯಿ ಜಾಸ್ತಿ ಅಂದರೆ 1,14,89452 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಜ್ಜಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಿರುತ್ತೆ. ಈ ಜಾಸ್ತೀ ಖರ್ಚಿನ ಬಾಬುಗಳ್ಯಾವವಂದರೆ ;—

ಮರಹಮ್ಮತ್ತ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ 3½ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು, ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 1 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು, ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗತಕ್ಕ "ಜೂಬಿಲಿ ಮೆಮೊರಿಯಲ್ ಹಾಲು" ಎಂಬ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೂ ಲರ್ಡ್ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗುವ "ಇಂಡೋ ಕಲೋನಿಯಲ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್" ಎಂಬ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಸಹಾಯ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೂ ಎಸ್ತರವೂ ಒಂದು ಲಕ್ಷರೂಪಾಯಿಗಳು ; ಮುಂದೆ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಪೋಲೀಸು ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ½ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ, ಮೆಡಿಕಲ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಿ—ವಗೈರೇ ಲವಾಜಮೆಗಳಗೋಸ್ಕರವೂ ಜಾಸ್ತೀ ಔಷಧಿಗಳ ಖರ್ಚಿಗೋಸ್ಕರವೂ 30,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು, ಈ ಮೇರೆ ಜಾಸ್ತೀ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ಬಜ್ಜಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಾಖಲ್ಮಾಡಿರುತ್ತೆ.

ನಗದಿಯಾತ್ ವಿಷಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸುವದೇನಂದರೆ :—ಇಂಡಿಯಾ ಗೌರ್ಮೆಂಟಿನವರ ಅಪ್ಪಣೇ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಸಂವತ್ಸರದ 9 ತಿಂಗಳ ರೈಲ್ವೇ ಹುಟ್ಟುವಳೀ ಲೆಖ್ಖಾಚಾರವು ಫೈಸಲಾಗುವದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತೆ. ಶಿವಾಯಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಕಂಪೆನಿಯವರಿಂದ ಪರುವಹಣದಿಂದ ಕ್ಷಾಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆದ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಆ ಕಂಪೆನಿಯವರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಭರವಸೆ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಪಾವತೀ ಮಾಡತಕ್ಕ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಯಾವದೊಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾದ ತೀರ್ಮಾನವೂ ಇದುವರಿವಿಗೆ ಆಗಿಲ್ಲವಾಗಿ ಹಾಜರಿರತಕ್ಕ ಶಿಲ್ಕು ಮೊಬಲಗು ಬೈಕಿ ಕೆಲವನ್ನು ಗವರ್ಮೆಂಟ್ ಬಾಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವನ್ನು ಮದ್ರಾಸ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಂಟ್ ಡಿಪಾಜಿಟ್ಟಾಗಿಯೂ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತೆ. ಮದ್ರಾಸ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ಮೊಬಲಗಿಗೆ ಸ್ಪೆಷಲ ಏರ್ಪಾಡಿನ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಲೀಯಾನಾ ಶೇಕಡಾ 2 ರೂಪಾಯಿ ಮೇರೆ ಬಡ್ಡಿಯೂ ಬರುತ್ತೆ.

ಮರಹಮ್ಮತ್ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸತಕ್ಕದ್ದೇನಂದರೆ :—ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರೈಲ್ವೇ ಕಂಪೆನಿಯವರು ಗುಬ್ಬೀ ಲಾಗಾಯಿತು ಹರಿಹರದವರಿಗೆ ರೈಲ್ವೇ ಲೈನನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪೂರೈಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಾಯಿ ತಿಬಟೂರು, ಅರಸೀಕೆರೆ, ಕಡೂ

ರು, ಮತ್ತು ಬೀರೂರು ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಮೇಲೆ ಹೋಗುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಒಳಸಾದ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೆಟ್ಟಗೆ ಒಂದು ಲೈನನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ರೈಲ್ವೇಲೈನಿನ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯು ಕ್ರಮೇಣ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೆ; ಇದು ಶೀಮೆಯ ಸಂಪದಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸೂಚಕವಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ರೈಲ್ವೆಯನ್ನು ಪರಾಯ ದೇಶದ ದ್ರವ್ಯಸ್ತರ ಸುಘರ್ದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ರೈಲ್ವೇ ಕಾಮುಗಾರಿಯು ಆಮೊನಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲೀಯಾನಾ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರೀ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ವಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದದ್ದಕ್ಕಿಂತ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜಾಸ್ತೀ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಕಳೆದ ಎರಡು ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಲಾಗಾಯಿತು ಖರ್ಚುಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಈಗಲೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿಯೇ ನಡಿಯುತ್ತಲಿದೆ. ಈ ವರುಷದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ನಾಲೆಗಳ ಕಾಮುಗಾರೀ ಬಗ್ಗೆ ಮಟ್ಟಿಗೆ 10¼ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರ್ಮಾಡಿರುತ್ತೆ. ಶಿವಾಯಿ ನಮ್ಮ ನಗದೀಯಾತ್ ಆಡಳಿತವು ಬಳ್ಳೀ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವದ್ದರಿಂದ ನೀರಾವರೀ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ವಿಸ್ತಾರಮಾಡಬೇಕೆಂಬುವದೇ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರ ಸರ್ಕಾರದವರ ಮುಖ್ಯಾಭಿಲಾಷೆಯಾಗಿರುತ್ತೆ. ಆದರೆ ನೀರಾವರೀ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಂದಾಜಾಗಳನ್ನು ತಯಾರ್ಮಾಡಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವ್ಯವಧಾನವೂ ವಿಚಾರವೂ ಆಲೋಚನೆಯೂ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಇರುವದು, ಶಿವಾಯಿ, ಕೆಲಸಗಾರರು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ದೊರೆಯದೇ ಹೋಗೋಣದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ವರುಷವೂ ಎಷ್ಟು ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕೆಂದು ಸರಕಾರದವರಿಗೆ ಅಭಿಲಾಷೆಯುಂಟೋ ಅಷ್ಟು ಕೆಲಸವು ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ. ವರುಷಂಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಸಭೆಯವರು ಅವರವರ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜಕವಾದ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳು ಫಲಾನೇಯವುಗಳೆಂದು ಅರಿಕೇ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಯಿರುತ್ತೆ—ಅಥವಾ ಮಾಡುವದಾಗಿರುತ್ತೆ. ಆದಾಯಕರವಾದ್ದೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲಾಗಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಕ್ಷೇಮದಾಯಕವಾದ್ದೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲಾಗಲಿ ಮುಂಜೂರ್ಮಾಡಬಹುದಾದ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳು ಹಾಲೀ ನಡೆಯುತ್ತಲಿವೆ, ಅಥವಾ ಮುಂದೆ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಇಂಜನೀರುಗಳು ಯಾವ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರರೀತ್ಯಾ ಸಾಧ್ಯವಾದವುಗಳು, ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದೆಂದು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಶಿಫಾರಸುಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅಂಥಾ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವದರಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಸಾಹಸವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮುಂದೆ 5 ವರುಷಗಳ ಪರಿಯಂತರ ನಡಸಬೇಕಾದ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯು ತಯಾರಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳನ್ನೂ ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶೇರಿಸುತ್ತೆ.

ಕೆರೆಗಳ ದುರಸ್ತೀ ವಿಷಯ.—300 ರೂಪಾಯಿಗಳ ವಳಗಿನ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯುಳ್ಳ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಮಟ್ಟೀ ಕಾಮುಗಾರಿಯನ್ನು ರೈತರಿಂದ ಮಾಡಿಸತಕ್ಕ ಏರ್ಪಾಟು ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ 8 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರುತ್ತೆಂದು ಹೋದ ಸಂವತ್ಸರ ತಿಳಿಸಿ ಇದ್ದೆವಷ್ಟೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಈಚೆಗೆ ಕೆಲವು ಸಂವತ್ಸರಗಳಿಂದ ಆಚರಣೇ ತಪ್ಪಿಯಿದ್ದ ಬಹುಕಾಲದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರತಕ್ಕದ್ದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಏರ್ಪಾಟು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತೋ ಎಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನೀವು ಅಪೇಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಇರಬಹುದು. ಪೂರುವಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಈ ಏರ್ಪಾಟಿಗೆ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷೇಪಣೆ ಉಂಟಾದಾಗ್ಯೂ ಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ಕಾರದವರ ಉದ್ದೇಶವು ಅಂದರೆ ರೈತರು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಭಾಗದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರವೇರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ತಮ್ಮ ಭಾಗದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ಅಂಶವು ಜನಗಳಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದನಂತರ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಅಕ್ಷೇಪಣೆಯು ನಿವಾರಣೇ ಆಯಿತು. ನೆಲಮಂಗಲ, ಶಿರಾ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಮಂಡ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗಾ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಏರ್ಪಾಟು ಕೂಡಿದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಸಫಲವಾಯಿತು. ಅರಸೀಕೆರೆ; ಕೋಲಾರ, ಕಡೂರು ಈ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಅಮಲ್ದಾರುಗಳಿಗೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ ವಿವೇಕವೂ ಕಮ್ಮಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಸದರೀ ಏರ್ಪಾಟು ಕ್ರಮ

ವಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಏವಂಚ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಏರ್ಪಾಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನ ಉಂಟಾಗಿರುವದರಿಂದ ಇತರ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇಕೆಂಬ ಶಿಫಾರಸು ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ಸದರೀ ಏರ್ಪಾಟಿನ ಪ್ರಕಾರ ದುರಸ್ತಾಗಬೇಕಾದ ಕೆರೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯವಾದಾಗ್ಯೂ ಅಳತೆ ಅಂದಾಜು ತಯಾರಾಗಿ ಕಲ್ಲು ಅಥವಾ ಗಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸವು ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುತ್ತೆ. ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಇತರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಅಮಲ್ದಾರರ ತಾಬೆಯಲ್ಲಿರುವ ರೆವಿನ್ಯೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರು ಮಾಡಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಏರ್ಪಾಟನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅಮಲ್ದಾರ್ರ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಲಾಯಕ್ಕಿಖಾದ ತಾಬೇದಾರನನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತೀ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಪಡಿಸುವ ಒಗ್ಗೆ ಅಮಲ್ದಾರ್ರ ತಾಬೆಯಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಓವರ್ಸೀಯರನ್ನು ನೊಕರರು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುತ್ತೆ. ಕೆಲಸದ ನೂಹೀಯತ್ ಇರತಕ್ಕ ವೋವರ್ಸೀಯರ್ಗಳು ಈಗ ದೊರೆಯುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಹಾಲೀ ರೆವಿನ್ಯೂ ಸರ್ವೇ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದೀ ಕಮ್ಮೀಯಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗಿಯಲ್ಪಡುವ ಮೋಜಣೀದಾರರ ಪೈಕೀ ಬುದ್ಧಿವಂತನನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಿ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಓವರ್ಸೀಯರ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೊಕರರು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುತ್ತೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ 300 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಮ್ಮೀಯಾದ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯುಳ್ಳ ಜಿಲ್ಲರೀ ಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಏರ್ಪಾಟು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ. ಇದೇರೀತಿಯಾಗಿ ಪುರಾತನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಯಲ್ಲಾಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಈ ಏರ್ಪಾಟನ್ನು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಂದರೆ ರೈತರಿಗೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಜನ ವುಂಟೆಂಬುವದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ರೈತನು ಮಟ್ಟೀ ಕಾಮಗಾರೀ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಸಹಜವಾಗಿರುವಲ್ಲಿ 300 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕಳಪಟ್ಟ ಹುಟ್ಟುವಳೀ ಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಯಿದಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯುಳ್ಳ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂಥಾ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಮಟ್ಟೀ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಭಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ಷುರುವಿನಲ್ಲಿ 300 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮಿಗಾರದ ಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಏರ್ಪಾಟನ್ನು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರುವದು ಯುಕ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಸಂಖ್ಯ ಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯಕವಾದ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಯೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ಭಾವಿಸುವರೈತನು ಅದರ ದುರಸ್ತೀಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಭಾಗದ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಹಿಂತೆಗೆಯುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಲ್ಲಿ ಈ ಏರ್ಪಾಟು ಸಫಲವಾಗಲು ಮನಃ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಂಖ್ಯ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ರೈತನು ಮಟ್ಟೀ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಗಚ್ಚೀ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಭರವಸೆಯು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವದ್ದರಿಂದ, ಕೆಲವು ದೊಡ್ಡ ಕೆರೇ ಕೆಳಗಣ ಜಮೀನ್ ಮಾಡುವ ರೈತರು ಸಂಖ್ಯ ಕೆರೆಗಳಂತೆ ತಮ್ಮ ಕೆರೆಗಳಿಗೂ ತೂಬು ಮತ್ತು ಕೋಡಿಗಳನ್ನೂ ಸರಕಾರದಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಮಟ್ಟೀ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ತಾವೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಮನಃ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಾರಿಯಾಗಿ ಮಟ್ಟೀ ಕಾಮಗಾರೀ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಗಳ ಮಟ್ಟೀ ಕಾಮಗಾರೀ ಮಾಡುವ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ರೈತನಮೇಲೆ ಹಾಕತಕ್ಕದ್ದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥಾ ಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಜವಾಬುದಾರೀಗೆ ಬಳಪಟ್ಟ ಕಾಮಗಾರೀ ಪೈಕೀ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಕಾಮಗಾರೀಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಈಗ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಅವರಿಂದ ತಕ್ಕ ಕಂಟ್ರಿಬ್ಯೂಷನ್ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತೆ ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಿದುವರಿಗೂ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ರೈತರು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲದ ಮೊಬಲಗಿನ ಮಟ್ಟೀ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸಬೇಕು. ಈ ಅಂಶವು ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮ್ಮಿಷನರವರು ಯೋಚಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತೆ.

ಮೇಲಿಕಂಡ ಏರ್ಪಾಟಿನ ಪ್ರಕಾರ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಆಬಾದು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡತಕ್ಕ ಒಗ್ಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಮಟ್ಟೀ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ರೈತರುಮಾಡಿ ಕಲ್ಲುಕೆಲಸ ಅಥವಾ ಗಚ್ಚೀ ಕೆಲಸವು ನಡೆಯಬೇಕಾದಾಗಮಾತ್ರ ಸರಕಾರದವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಪದ್ಧತಿಯು ಅರ್ಷೀಯದಿಂದ ಅಂದರೆ, ಕೆರೆಗಳು ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಕಾಲದಿಂದಬೆಂದದ್ದಾಗಿ

ಇರುತ್ತೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಆಗಾಗ್ಯೆಯಿದ್ದ ಚೀಫ್ ಕಮ್ಮಿಷನರವರುಗಳು, ಸರಕಾರೀ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಲೇ ಯಿದ್ದರು. ಇರಿಗೇಷ್ಣಸೆಸ್ ಎಂಬ ತೀರ್ವೆಯು ಮೊಕದರು ಆದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇವರಿಂದ ಆದ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಯನ್ನು ತಲಾವುಗಳ ರಿಪೇರಿ ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅವುಗಳನ್ನ ಆಬಾದ್ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂತಲೂ, ಈ ದುಡ್ಡು ಕೆಲಸವು ರೈತರಿಗೆ ಸೇರಿ ದ್ದೆಂತಲೂ ವಿಧಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತೆ. 1873ನೇ ಇಸವಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಚೀಫ್ ಕಮ್ಮಿಷನರವರು ಪಬ್ಲಿಕ್‌ವರ್ಕ್ಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಸರ್ಕ್ಯುಲರ್‌ನಲ್ಲಿ ಆ ಇಲಾಖೆಯವರಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟ ತಲಾವ್ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ರೈತರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ, ಈ ಹುಕ್ಕುಂಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಜಾರೀಗೆ ತರುವದರಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟು ಆಫೀಸರುಗಳು ಈ ಭಾಗದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಷ್ಟಾಗೆಲ್ಲ ವಿವಿಧವಾಗಿ ಫಲಾಂತಗಳು ಪರಿಣಮಿಸಿದವು. ಕೆಲವು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರೈತರು ತಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ತಲಾವುಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮೈಸೂರು, ತುಮಕೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾವುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ಮಾಡ ಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ರೈತರು ಶುದ್ಧಾಂಗವಾಗಿ ಮುರತುಬಿಡುವದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಯಿತಾಗಿ ಕೆರೆಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತೆ. ಶಿವಾಯಿ ಕ್ಷಾಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ಕ್ರಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವ್ಯವಸ್ಥೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಆಗಾಗ್ಯೆ ತಲಾವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೊಟ್ಟ ವಿವಿಧವಾದ ಹುಕುಂಗಳದೆಸೆ ಯಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಭರವಸೆ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾದ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವೆಂದು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜಾ ಸರ್ಕಾರದವರು ಎಣಿಸಿ ಲಾಗಾಯತ್ತಿನಿಂದ ಬಂದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿರುವ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳ ಕ್ಷೇಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿಯೂ, ಶೀಮೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದರೋಬಸ್ತು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಆಬಾದ್ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಲು ಸಾಧ್ಯ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ರೈತರು ತಾವು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ದ್ದು ತಪ್ಪಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ನಡಿಸುತ್ತಾ ಒರುವದರ ಮೂಲಕ ಬಂದು ದಕ್ಷ ಎಲ್ಲಾ ತಲಾವುಗಳೂ ಆಬಾದ್ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡಬೇಕಾದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಲೀಯಾನಾ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವು ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿರುವದು. ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಗಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ರೈತರ ಹತೋಟಿಗೆ ಮೀರಿದ ಅಕ ಸ್ಮಾತ್ತುಗಳಿಂದುಂಟಾಗುವ ಮಡವು ವಗೈರೇ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸರಕಾರದವರು ಒದ್ಧ ರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಏರ್ಪಾಟನ್ನು ಮಾಡಿರುವದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ತಲಾವ್‌ಗ ಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂಬುವದೇ ಸರಕಾರದವರ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವೆಂತಲೂ, ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯೋಜನ ಉಂಟೆಂತಲೂ ಅವರುಗಳ ಅನ್ನೋದಕಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಾಧಾರಭೂತಗಳಾದ ಕೆರೆಗಳ ದುರಸ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಕಾಮುಗಾರೀ ನಡಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಹೇಯದಿಂದ ಒಂದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನನುಸರಿಸುವದೇ ಹೊ ರತು ಅನ್ಯಥಾ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನೂ ಪ್ರಜಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾದ ನೀವುಗಳು ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಸಂದರ್ಭಬಿದ್ದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸುವಿರೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇವೆ.

ತಲಾವುಗಳ ವಿಷಯವಲ್ಲಿ ರೈತರು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕೆಲಸಗಳು ಇಂಥಾವುಗಳೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿರುತ್ತೆ. ಇಂಥಾ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಮಸವಿದೆಯೆನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೊಡುವೆವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸರಕಾರದವರ ಉದ್ದೇಶವು ಸಫಲವಾಗಲು ಸಮಾಚೀನವಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುವದು.

ನದೀ ನಾಲೆಗಳು.—ಇತರ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟುಗಳಿಗೆ ಕೆರೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಹಾಸನ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟುಗಳಿಗೆ ನದೀನಾಲೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ನಾಲೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೂ ಮತ್ತು

ಬಡಾವಣೆಯು ಈಗಲೂ ಮರಹಮ್ಮತ್ ಇಲಾಖೆಯವರ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ಇರುವದು. ಪಶ್ಚಿಮದಿಗ್ಭಾಗದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸುವ ನದಿಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಮಟ್ಟಿಗೂ ಆಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಪಡೆಯುವವರಿಗೂ ಈ ವಿಷಯವು ಸಹರೀ ಇಲಾಖೆಯವರ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವದು. ರಾಮಪುರದ ನಾಲೆಯ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ಅದೇ ಅಣೆ ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊರಡುವ ಹುಲ್ಲುಹಳ್ಳೀ ನಾಲೆಯ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಸರಕಾರದವರ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೆ: ರಾಮಸಮುದ್ರದ ನಾಲೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಇದ್ದದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ 10 ಮೈಲೀ ವರಿಗೂ ಬಡಾಯಿಸಲು ಕಾಮಗಾರೀ ನಡಿಯುತ್ತಲಿದೆ. ಕಾಮನಹಳ್ಳೀ ಬಳಿ 1,000 ಎಕರೆಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೂ ನೀರು ಸರಬರಾಯಿಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಬಂಡು ತೋಳು ಕಾಲ್ವಿಗೋಸ್ಕರ ಸರ್ವೇ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಲಿದೆ. ರಾಜಪರಮೇಶ್ವರೀ ನಾಲೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧೀಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕಾಮಗಾರಿಯು ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ವಿರಜಾನದೀ ನಾಲೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸತಕ್ಕ ಅಂಶವೂ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದೆ; ಇದನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೀಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ, ಯಾಕಂದರೆ ಇದರಿಂದ ಒಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೂ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಯಿ ಆಗಬಹುದೆಂಬ ಅಂಶವೂ, ಈಗಲೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಳೀ ನಾಲೆ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜಮೀನು ಇರತಕ್ಕ ಅಂಶವೂ, ಪ್ರಥಮತಃ ವ್ಯೆಕ್ತವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಎತ್ತರ, ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ, ಹಾಲೀ ನಾಲೇ ಬಂದಿರತಕ್ಕ ಸ್ಥಳ ಇವುಗಳನ್ನ ಆಲೋಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೀರು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹರಿಯಲಾರದೆಂದು ತೋರುತ್ತೆ. ಶಿವಾಯಿ ಈ ನಾಲೇ ಕೆಳಗೆ ಹಾಲೀ ಸಾಗುವಳೀಯಾಗತಕ್ಕ ಜಮೀನುಗಳಿಗೇನೇ ಲಿಖೈರು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಷ್ಟು ನೀರು ಒದಗಿಸುವದು ಕಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತೆ.

ಆನಂದೂರು ನಾಲೆಯನ್ನು ಬಡಾಯಿಸುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ ಚೋಳನಹಳ್ಳೀ ಅಣೆ ಮತ್ತು ನಾಲೆಯನ್ನು ದುರಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ತರುವದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರಣೆ ನಡಿಯುತ್ತಲಿದೆ. ವ್ಯಾಸಾಪುರದ ಅಣೆ ಮತ್ತು ಕಾಲ್ವೆ ದುರಸ್ತುಮಾಡುವದು ಅಥವಾ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಅಣೆಯನ್ನು ಎತ್ತರಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಯಗಚೀ ನದೀ ಭಾಖತುಪ್ರೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಲ್ವೆಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತುಮಾಡಿಬಡಾಯಿಸುವದು, ಈ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಮರಹಮ್ಮತ್ ಇಲಾಖೆಯವರ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ನೀರಾವರೀ ಅಲ್ಲದ ಇತರ ಮರಹಮ್ಮತ್ ಕೆಲಸಗಳನ್ನ ಕುರಿತು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೂ ಸ್ಥಳಾನುಕೂಲಗಳಿಗೂ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತಲಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ರೈಲ್ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸೇರತಕ್ಕ ರಸ್ತೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸಲ್ಪಡುವವು.

ಕೋಲಾರದ ಭಂಗಾರದ ಗಣಿಗೆ ಒಂದು ರಸ್ತೆಯು ಸೇತುವೆಗಳೊಡನೆ ತಯಾರಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಈ ರಸ್ತೆಯು ಭಂಗಾರಗಣಿಗಳಿಂದ ಮದ್ರಾಸ್ ರೈಲ್ವೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾಮಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ಬವರಿಂಗ್‌ಪೇಟೆ ಸ್ಟೇಷನುಗಳ ಪರ್ಯಂತವೂ ಹಾಕಲ್ಪಡುವದು. ಈಗ 2ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಈ ಗಣಿಗಳು ಪ್ರಾಬಲ್ಯಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಂದು ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನು ಸಾಗುವದು ಹೆಚ್ಚಾದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಾಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಳ್ಳೇರಸ್ತೆಯನ್ನು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಹಾಕಬೇಕಾಯಿತು.

ಮಾಗಡಿಯಿಂದ ಕುಲೀಸಿಪ್ಯಾಟೆಗೆ ಒಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದಲೂ ಆಗಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ರಸ್ತೆಯ ಕಾಮಗಾರಿಯು ತ್ವರ್ಯವಾಗಿ ನಡಿಯುತ್ತಲಿದೆ. ಬಾಬಾಬುಡ್ಡಗಿರಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಫಲವತ್ತಾದ ಜಾಗರಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ರಸ್ತೆಯು ಪುಟ್ಟರೈಸುತ್ತಾ ಒರುತ್ತೆ. ಎರಡನೇ ತರಗತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ತಯ್ಯಾರ್ಮಾಡುವದು, ಹಳೇ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ತರುವದು, ಸಹ ನಡಿಯುತ್ತಲಿದೆ. ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಕುಂದಕವಾಗಿದ್ದ ಹೊಳೆಗಳ ಛೇಲೆ ಸೇತುವೆಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ತಯಾರಾಗುತ್ತಾ ಒರುತ್ತಲಿವೆ. ಈಗ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸೇತುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಲೂರು ಸೇತುವೆಯೂ, ಸೂಳೇಕೆರೆ ಮತ್ತು ಕುಮದ್ವತೀ ಸೇತುವೆಗಳೂ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ನಿಮ್ಮ ಪೈಕೀ ಯಾರಾದರೂ ಬೇಲೂರಿಗೆ, ಹರಿಹರದಿಂದ ಮಲೇಬೆನ್ನೂರಿಗೆ, ಮತ್ತು ಸೊರಬದಿಂದ ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದವರಿಗೆ ಸೇತುವೆಯಿಲ್ಲದ ಯಗಚೀನದಿಯೂ, ಸೂಳೇಕೆರೇ ಹಳ್ಳವೂ, ಕುಮದ್ವತೀನದಿಯೂ ಸಹ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಏಷ್ಟು ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಾಗಿರುತ್ತೆಂಬ ಅಂಶವು ಮಂದಟ್ಟಾಗಿರಬಹುದು.

813

ಪ್ರಜಾಪ್ರಯೋಜನಾರ್ಥವಾದ ಚಿಲ್ಲರೇ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಅಂಶಗಳ್ಯಾವವೆಂದರೆ, ಈ ಶೀಮೆಯು ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸರಬರಾಯಿ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳಿಗೂ ವಿಶೇಷ ದ್ರವ್ಯ ವ್ಯಯಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಯೋಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರೀನದಿಯ ಉದಕವನ್ನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ತರುವದು ಸಾಧ್ಯವೇ, ಅದಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ಖರ್ಚು ಎಷ್ಟು ಎಂಬ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸರ್ವೆ ಮುಂತಾದ್ದು ನಡಿಯುತ್ತಲಿವೆ.

ಮರಹಮ್ಮತ್ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆದ ಖರ್ಚನ್ನೂ ಈ ವರ್ಷದ ಬಜ್ಜಟ್ ಅಂದಾಜನ್ನೂ ಈ ಕೆಳಗೆ ನಮೂದಿಸಿರುತ್ತೆ.

	1886—87ನೇ ಇಸವಿ ಖರ್ಚು.	1887—88ನೇ ಇಸವಿ ಬಜ್ಜಟ್ ಅಂದಾಜು.
ನೀರಾವರೀ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ..	7,68,904	10,67,812
ರಸ್ತೇ ವಗೈರೇ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ..	7,97,548	8,47,872
ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ..	2,53,417	3,49,302
ಚಿಲ್ಲರೇ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳು ..	1,06,979	1,34,264
ಜುಮ್ಲಾ	19,26,848	23,99,250

ಈ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೊವಿಷನಲ್ ಫಂಡಿನಿಂದ ಕೊಟ್ಟ 16ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಜಾತಾ ಬಾಕಿ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಸ್ಟೇಷ್ಟ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಫಂಡ್‌ಗಳಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೆ. ಮುಂದಿನ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಂದಾಜು ತಯಾರಾಗಿ ಅವುಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಲ್ಪಜನ ಇಂಜನಿಯರುಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ವ್ಯಯವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದೇವೆ. ಪ್ರಜಾಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಮರಹಮ್ಮತ್ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದ್ರವ್ಯ ವ್ಯಯಮಾಡುತ್ತಿರುವದರಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿರುವದರಿಂದಲೂ ಈಗಿನ ಈಬಾಬಿನ ಖರ್ಚು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗೌರ್ಮೆಂಟಿನವರ ಆಡಳಿತದ ಸುಭಿಕ್ಷ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಖರ್ಚಿಗೆ ಸರಿಸಮವಾಗಿದೆ.

ಭಂಗಾರದ ಗಣಿ.—ಕಳೆದ ಸಂವತ್ಸರದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಮೂದುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ವರ್ನಗರ್ಭಿತವಾದ ಭೂಮಿಗಳ ಅಜಮಾಯಿಷಿಯು ಈಚಿಗೆ ಪೂರೈಸಿ ಇರುತ್ತೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾರದ ಭಂಗಾರದ ಗಣಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಮೆ॥ ಟಿವೆಲ್ ಸಾಹೇಬರವರು ಮೆ॥ ಮಾರ್ಫಿ ಸಾಹೇಬರವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸ್ವರ್ನಗರ್ಭಿತವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪುರೂ ಅಜಮಾಯಿಷಿ ಮಾಡಿದರು. ಇವರುಗಳು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಇಂಡಿಯಾ ಜಿಯೋಲಾಜಿಕಲ್ ಸರ್ವೆ ಸೂಪರ್‌ಟೆಂಡೆಂಟರಾದ ಮೆ॥ ಬ್ರೂಸ್ ಫೂಟ್ ಸಾಹೇಬರವರು ಪುನಃ ಅಜಮಾಯಿಷಿ ಮಾಡಿಯಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳ ರಿಪೋರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಈಚಿಗೆ ಪ್ರಾಯಿಷ್ ಮಾಡಿರುತ್ತೆ. ಈ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ನಗರ್ಭಿತವಾದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಕರವಾದ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಈ ರಿಪೋರ್ಟುಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಹಾಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾಡಿರುತ್ತೆ.

ಭಂಗಾರದ ಗಣಿಬಗ್ಗೆ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಹೊಸದಾಗಿ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಈಚಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೂ ಈಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ರೂಲ್ಸುಗಳಿಗೂ ಇರತಕ್ಕ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ:—

೧. ಷರುವಿನಲ್ಲಿ ಅಜವಮಾಯಿಷಿಬಗ್ಗೆ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಯಾನೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು.

೨. ಜಮಿಾನು ಸುಫರ್ದಾದ ತಾರೀಖು ಲಾಗಾಯಿತು 2 ವರುಷಗಳ ಒಳಗಾಗಿ ಆ ಜಮಿಾನಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಡಿಸತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಚದುರಮೈಲು 1ಕ್ಕೆ 5,000 ಪೌಂಡುಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಿಾಯಿಲ್ಲದೆ ಪಾವತೀ ಆಗಿರುವ ಬಂಡವಾಳವುಳ್ಳ ಕಂಪೆನಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಷರತ್ತನ್ನು ಸೇರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

೩. ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಭಂಗಾರದ ಗಣೀಬಗ್ಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಡಬಹುದಾದ ಜಮಿಾನುಗಳ ಬಿಟ್ಟುವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ಅಂಥಾ ಜಮಿಾನುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪೋಟೂಪೋಟೀ ಮೂಲಕ ದರಖಾಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೂ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಇರತಕ್ಕ ಹಕ್ಕನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕದ್ದು.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಜವಮಾಯಿಷೀ ಬಗ್ಗೆ ಲೈಸೆನ್ಸು ಕೊಡೋಣದರಿಂದ ಈ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಹಣ ಹಾಕಬೇಕೆಂಬ ಇರಾದೆವುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನು ಗಣೀಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಜಮಿಾನನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಿಂದ ಪತ್ತಾಯಿಸುವದಕ್ಕೂ ತಾನು ಅನ್ವೇಷಣೆಮಾಡಿದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ತಾನು ಭಾವಿಸುವ ಜಮಿಾನಿನ ಹಕ್ಕು ತನಿಗೇನೇ ಬರುತ್ತೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿಂದ ಷರೂ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತೆ.

ಕೆಲಸ ನಡಿಯತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬಂಡವಾಳವುಳ್ಳ ಕಂಪೆನಿಯನ್ನು ಉಚಿತ ಕಾಲದೊಳಗೆ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಷರತ್ತಿನಿಂದ, ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಬೆಲೆಯು ದೊರೆಯಬಹುದೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ಮಾಡತಕ್ಕ ಊಹಾ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಕಮ್ಮಿಾಯಾಗುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವದಲ್ಲದೆ ನಿಜವಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಡಸತಕ್ಕ ಚೈತನ್ಯವುಳ್ಳ ಕಂಪೆನಿಗಳು ಈ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನಡಸುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವುಂಟು.

ಈ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವರ್ನಗರ್ಭಿತವಾದ ಜಮಿಾನುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಈಗಲೇ ಬಿಟ್ಟಿಗೆ ದರಖಾಸ್ತುದಾರ್ರುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡೋಣದರಿಂದ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಈ ಬಾಬಿನಿಂದ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಒರಬೇಕಾದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಆಕರವಾಗುತ್ತೆಯೇ ಹೊರತು ಶೀಮೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಂಗಾರಗಣೀ ಕೆಲಸವು ನಡಿಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಪಡಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಂಗಾರಗಣೀ ಕೆಲಸವು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವು ನೆರವೇರುವದಾದರೆ ಎಷ್ಟು ನಷ್ಟವಾದರೂ ಗಣನೆಗೆ ತರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಭಂಗಾರದಗಣಿ ಕೆಲಸದಬಗ್ಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಬರುವ ಜಮಿ್ರ್ಾ ದರಖಾಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರ್ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯು ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 35 ಚದುರಮೈಲಿಗಳಪ್ರದೇಶವನ್ನು ದರಖಾಸ್ತುದಾರ್ರುಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬಹುದೆಂತಲೂ, ಇದು ಶಿವಾಯಿ ಮುಂದಾಗಿಯೇ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಮೇರೆ 8 ಚದುರಮೈಲಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೂ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದೆಂತಲೂ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜಾ ಸರ್ಕಾರದವರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಂದೇ ಜಮಿಾನಿಗೆ ಅನೇಕ ದರಖಾಸ್ತುದಾರ್ರುಗಳು ಇರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವ ಬಗ್ಯೂ ಮತ್ತು ತಾತ್ಕಾಲಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜಮಿ್ರ್ಾಗಳ ನಿಜವಾದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ತಿಳದುಕೊಳ್ಳುವಬಗ್ಯೂ ದರಖಾಸ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ ಪೋಟೂಪೋಟೀ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಲಾಯಿತು. ಈಗಾಗಲೇ ವಿಲಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ಸ್ಥರಾಗಿಯೂ ಪ್ರಬಲರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕೆಲವರು ನಮ್ಮ ಶೀಮೆಯ ಸ್ವರ್ನಗರ್ಭಿತವಾಗಿರುವ ಜಮಿಾನುಗಳಿಗೆ ದರಖಾಸ್ತು ಮಾಡುವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಇದುವರೆವಿಗೆ ಭಂಗಾರದಗಣಿ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಲಾರಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಶಿವಾಯಿ ಇತರ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವ್ಯಾಪಾರವು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿಯೂ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಚುರಗೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹಿಂದಣ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ನಡಿಸಿರುವ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಈಗ ತಿಳಿಸುವದೇನೆಂದರೆ :—

ಮಲ್ನಾಡು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಬಾಗಾಯಿತು ಕಂದಾಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈಚಿಗೆ ಫಾಯಿಷ್‌ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಶ್ರಯದ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ವಿಷಯದ ತೊಂದರೆಯು ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತೆ. ಹಾಲೀ ಇಂಡಿಯಾ ಗವರ್ಮೆಂಟ್ ನವರ ಅಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ನಿನ 115ನೇ ಸೆಕ್ಷನ್ನಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡುವ ದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ತೊಂದರೆಯ ದೆಶೆಯಿಂದ ಈ ಶ್ರಯದ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಫಾಯಿಷ್ ಮಾಡಲು ಇದುವರಿವಿಗೆ ಸಾವ ಕಾಶವಾಯಿತು. ಈ ಸೆಕ್ಷನ್ ವಿಷಯವಾಗಿ ರೆಸಿಡೆಂಟರವರಾದ ಮೆಸ್ಟರ್ ಲೈಡ್ಯುಲ್ ಸಾಹೇಬರವರು ಮತ್ತು ಮೆಸ್ಟರ್ ಪಿಟ್ಸ್‌ಪ್ಯಾಟ್ರಿಕ್‌ಸಾಹೇಬರವರು ಇವರುಗಳೊಡನೆ ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ವಿಳಂಬವಾದ ಚರ್ಚೆಮಾಡಿಯಿತು. ಈ ಉಭಯ ತ್ರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಸರಕಾರದವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಜನ ಕಾರಿಗಳಾಪಪ್ರ—ನಗದೀಯಾತು ಹುಟ್ಟುವಳಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಾಗಾಯಿತು ಕಂದಾಯದ್ದಿಚೆಯಿಂದ ಬರುವ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ದ್ದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶೀಮೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬಂದೇರೀತಿಯಾದ ತರಂ ಕ್ರಮವನ್ನನುಸರಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಶೀಮೆಯ ಪೂರ್ವದ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಹಿಂದಣ ಮುಲ್ಕೀ ಅಡಳಿತ ಕ್ರಮವಲ್ಲಿ ಜಾರೀಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಗಾಯತ್ರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದರವನ್ನು ಈಗಲೂ ಬಹಲ್ ಇಟ್ಟುಕ್ಕೊಂಡಿರತಕ್ಕದ್ದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜಾ ಸರ್ಕಾರದವರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ತೀರ್ಮಾನದರೀತ್ಯಾ ಮೇಲ್ಕಂಡ 115ನೇ ಸೆಕ್ಷನನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿಮಾಡುವೆವು. ಈಗ ಫಾ ಯಿಷ್ ಮಾಡಿರುವ ಶ್ರಯದ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಂದ ಹಾಲೀ ಇರುವ ನ್ಯೂನತೆಯು ನಿವರ್ತಿಯಾಗುವದಲ್ಲದೆ ರೆವಿನ್ಯೂ ಸರ್ವೇ ಸೆಟಿಲ್‌ಮೆಂಟ್ ಬಂದನಂತರ ನಿಂತು ಹೋಗಿದ್ದ ಈ ಪುರಾತನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಈಗ ತ್ರನಃ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಹಾಗೆ ಆಯಿತು. ಈ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಾಗಾಯಿತು ಸಾಗುವಳೀ ಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳುಂಟು. ಹ್ಯಾಗಂದರೆ:—

೧ನೇದು. ಮಲ್ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೇ ತೋಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೆಗದುಕೊಳ್ಳವ ಹೊಸಜಮ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಷುರೂ 12ವರು ಷಗಳ ವರಿಗೂ ಎಕರೇ 1ಕ್ಕೆ ಸಾಲೀಯಾನಾ 4 ಆಣೇ ದರದ ಪ್ರಕಾರ ನಾಮ ಮಾತ್ರದ ಕಂದಾಯ, ನಂ ತರ 3 ವರುಷಗಳವರಿಗೆ ಶ್ರಯ.

೨ನೇದು. ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅಡಿಕೇ ತೋಟಗಳು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ತೆಂಗಿನ ತೋಟಗಳು. ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಜಮ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಷುರೂ 9 ವರುಷಗಳ ವರಿವಿಗೂ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮೇರೆ ಎಕರೇ 1ಕ್ಕೆ 4ಆಣೇ ಪ್ರಕಾರ ನಾಮ ಮಾತ್ರದ ಕಂದಾಯ, ನಂತರ 3 ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಪರಿಯಂತ ಶ್ರಯ.

ಕಳೆದ ಸಂವತ್ಸರದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಹೇಳಿಕ್ಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ರಿಯಾಯತಿಯು ನಿಮ್ಮ ಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿ ಇದ್ದೇವೆ.

ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೊಡಗಿ ಇನಾಂಗಳ ಬಂಧ ವಿಮೋಚನೇ ವಿಷಯವು ಈಚಿಗೆ ವ್ಯವ ಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮೈದಾ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ. ಕೊಡಗೀ ಕೆರೆಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವ ಕೋಲಾರ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪದಿವಸಗಳ ಕೆಳಗೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಈ ಕೊಡಗೀ ವಿಷಯವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲನೇ ಮಾಡಿ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಗಾರ್ನ್‌ಮೆಂಟ್ ನವರಿಂದ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಬಂಧ ವಿಮೋಚನೆ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಕೊಡಿಗೀದಾರರಿಗೆ ಯಾವದೊಂದು ಫಿರ್ಯಾದೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ರೂಲ್ಸುಗಳನ್ನು ಇನಾಂ ಇಲಾಖೆಯವರು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ವಿಧಾನವು ಸರಿಯಾದ್ದಲ್ಲವೆಂಬುವದೇ ಅವರ ಫಿರ್ಯಾದಾಗಿರುತ್ತೆ. ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ದುರಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕೊಡಗೀ ಇನಾಂಗಳು ದುರಸ್ತು ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೆಂದು ಇನಾಂ ಇಲಾಖೆಯವರು ಅನ್ವಯಿಸಿ ಇಂಥಾ ಇನಾಂಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ನೂ ಮೇರೆ ಕಾಲುವಾಸಿ ಅಥವಾ ಅರ್ಧ ಕ್ವಿಟೆರೆಟುಂ

ಹಾಕಿ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಾಯಂ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅನೇಕ ಸಂಧರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಕ್ವಿಟ್‌ರೆಂಟ್ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಒಂದು ಜೀವಮಾನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಯಂಮಾಡಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇನಾಂಗಳು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ದುರಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಬಗ್ಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೋ ಅಥವಾ ದುರಸ್ತು ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಉಂಟಾವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಶಯದ ಫಾಯಿದೆಯನ್ನು ಇನಾಂದಾರನಿಗೆ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ಯಾದಿಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕೊಡಗೀ ಇನಾಂದಾರರುಗಳ ಫಿರ್ಯಾದಿನ ಮೇಲೆ ಇಂಥಾ ದರೋಬಸ್ತು ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನೂ ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸರಕಾರದವರು ಇನಾಂ ಇಲಾಖೆಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕೆರೆಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂಬ ಷರತ್ತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಇನಾಂ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವದಂತೆಯೇ ನಡಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಜನ ಕೊಡಗೀದಾರರು ಮಾತ್ರ ಕೇಳತಕ್ಕವರಾಗಿ ಇದ್ದಾರೆಯಾಗಿ ಮೇಲ್‌ಕಂಡಮೇರೆ ಅಪ್ಪಣೇಮಾಡಿರುವ ಪುನರ್ವಿಚಾರಣೆಯ ದೆಶೆಯಿಂದ ಪುನಃಫಿರ್ಯಾದಿಗೆ ಅಸ್ಪದ ವಿಲ್ಲದಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ.

ಶೇಂದೀ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಇನಾಂದಾರ್ರುಗಳಿಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಹಕ್ಕಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಇನಾಂದಾರರಿಗೂ, ಸರಕಾರೀ ಆಬ್‌ಕಾರೀ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರರಿಗೂ, ಲಾಗಾಯತಿನಿಂದ ಇರುವ ವಿವಾದವು ಸರಕಾರದವರ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ, ಸರಿಯಾದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇನಾಂದಾರ್ರುಗಳಿಗೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸರಕಾರದವರು ಖರೀದಿಗೆ ತೆಗದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದೋ, ಅಥವಾ ಗವರ್ನ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಬ್‌ಕಾರೀ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳು ಇನಾಂದಾರರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಮೊಬಲಗ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಆ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಜಾರೀಯಲ್ಲಿ ತರತಕ್ಕದ್ದೋ, ಇವೆರಡು ಏರ್ಪಾಟುಗಳಲ್ಲಿ ಇನಾಂದಾರರುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಹಾಗೆ ಸರಕಾರದವರು ತಿಳಿಸುವರಾಗಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮೇಯವು ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೆ ಬರಬಹುದಾಗಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ.

ಮೊಹತರ್ಫಾ ಮಗ್ಗದ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಮೌಕೂಫ್ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಂಶವು ಪುನಃ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಕೂಡ್ಲೇ ಮೌಕೂಫ್ ಮಾಡಲು ಗವರ್ನ್‌ಮೆಂಟಿನವರಿಗೆ ಈಗ ಅನುಕೂಲವುಂಟಾಗಿರುತ್ತೆ. ಕಳದ ಕ್ಷಾಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಷ್ಟವನ್ನನುಭವಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ವಿಶೇಷ ದರಿದ್ರರಾದ ನೇಯಿಗೆ ಕಸಬಿನಿಂದ ಜೀವನ ಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ವಿಶೇಷವಾದ ಉಪಕಾರವಾಗುವದಲ್ಲದೆ, ಕ್ಷಾಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕಂದಾಯವನ್ನು ತೆರಲಾರದೆ ದೇಶಾಂತರಗತರಾದ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಪುನಃ ಅವರವರ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿಕ್ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತೆ. ಈ ನೇಯಿಗೆ ಕಸಬು ದಿನೇದಿನೇ ಕ್ಷೀಣವಾಗುತಲಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೀಣತೆಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸುವದು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೀರಿರುವದರಿಂದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗವರ್ನ್‌ಮೆಂಟಿನವರು ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದಮಟ್ಟಿಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಈ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಸೂಲೀಯಾನಾ ಸುಮಾರು 50,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಸರಕಾರಕ್ಕೂ 12,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮ್ಯುನಿಸಿಪಲ್ ಫಂಡಿಗೂ ಜಮೆಯಾಗುತಲಿದೆ. ಶಿವಾಯಿ ಮ್ಯುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಜವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಲೀ ವಸೂಲಾಗುವ ಆಕ್ಟ್ರಾಯಿ ಹಾಸಲಿನ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದರಗಳನ್ನು ಸಮಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತೆ. ಈಗ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾ ಜವಳೀ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಶೇಕಡಾ 3 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೇರೆಯೂ ವಿಲಾಯಿತಿ ಜವಳೀಮೇಲೆ ಶೇಕಡಾ $1\frac{1}{2}$ ರೂಪಾಯಿ ಮೇರೆಯೂ ಆಕ್ಟ್ರಾಯಿ ವಸೂಲಾಗುತ್ತೆ. ಮಗ್ಗದ ಮೇಲೆ ಕಂದಾಯವಿರುವದ್ದರಿಂದ ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ಜವಳಿಗೆ ಈ ತೆರಿಗೆಯು ದಾಖಲಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಈಚಿಗೆ ವಿಲಾಯತಿ ಜವಳಿಗೆ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಸರಕಾರೀ ಹಾಸಲು ಮೌಕೂಫ್ ಆಗಿರುವದರಿಂದ ಇದರ ಮೇಲೆ ಕಮ್ಮಿ ಆಕ್ಟ್ರಾಯಿ ದರವನ್ನು ಕಾಯಂ ಇಡಲು ಕಾರಣವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಮಗ್ಗದ ಕಂದಾಯವು ಮಾಫ್ ಆದಮೇಲೆ ಮೈಸೂರು ಜವಳಿಗೂ ಆಕ್ಟ್ರಾಯಿ ದಾಖಲಾಗಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ದರಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟ ನಂತರ ಈ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಬೇಕಾದಕಡೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದು ಮ್ಯುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯವರ ಅಧೀನವಾಗಿರುತ್ತೆ.

D

ಪೋಲೀಸ್.—ಇತರ ಇಲಾಖೆಗಳಂತೆಯೇ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಹುಷಾರು ಮತ್ತು ಅಮಾನತ್ತುದಾರರಾದ ನವುಕರರನ್ನು ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸರಕಾರದವರು ಪೋಲೀಸ್ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸಂವತ್ಸರ 53,638 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಜಾಸ್ತಿ ಖರ್ಚು ಮಂಜೂರ್ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲಮುಂಚೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ದ್ರವ್ಯಾನುಕೂಲ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಲವಾಜಮೆ ಕಮ್ಮಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕಮ್ಮಿ ಆಯಿತಷ್ಟೆ. ಒಹಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸ್ವಲ್ಪಜನ ಆಫೀಸರರಿಗೆ ತಲಬು ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸಗಳು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೂರ್ವದಂತೆಯೇ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಈ ಇಲಾಖೆ ನೌಕರರಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಅಪಪ್ರಯುಕ್ತ ತಲಬು ಇಜಾಫೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಹುದ್ದೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಈ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖಾ ತಾಬೇದಾರ ನೌಕರರಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ಪಡಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಅವಶ್ಯಕ ತೋರಿ ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸಹ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಏರ್ಪಾಟು ಅನಿವಾರ್ಯಗಳಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಪೋಲೀಸ್ ಶಿಬ್ಬಂದಿ ಖರ್ಚನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಮೇಲ್ಕಂಡಮೇರೆ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ ಒದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಹಳ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವಾಯಿತು; ಅದರ ಗುಣಾವಗುಣಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಈಚೆಗೆ ತಕ್ಸೀರುಗಳು ತಪ್ಪದೆ ರಿಪೋರ್ಟುಗುವದರಿಂದಲೂ ತಕ್ಸೀರುದಾರರುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪತ್ತೇಮಾಡಿ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸುವದರಿಂದಲೂ, ಮಾಮೂಲಾಗಿ ತಕ್ಸೀರುಗಳನ್ನು ನಡಿಸುವ ಜನಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಗೇವಾನೀ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗಿರೋಣದರಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದರೋಡೆ ವಗೈರೆದು ನಡೆಯುವದು ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತಿರೋಣದರಿಂದಲೂ ಪೋಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಉಂಟಾದ ಸರ್ಕಾರದವರ ಉದ್ದೇಶವು ಸಫಲವಾಗಲು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪೋಲೀಸ್ ನೌಕರರನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ತರಬೀಯತ್ ಮಾಡಿ ಕಬೂಲೀಮೇಲಾಗಲೀ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಾಗಲೀ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಪತ್ತೇ ಆಗತಕ್ಕದ್ದು ತಪ್ಪಿಸಿ ಸರಿಯಾದ ಪತ್ತೇ ಕ್ರಮವನ್ನನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಾಮ ಪೋಲೀಸ್ ನೌಕರರು ಇತರ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮದ್ದತ್ತಾಗುವ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಾಮ ಪೋಲೀಸ್‌ನವರ ಧಾನ್ಯರೂಪಕವಾದ ಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಕ್ರಮಪಡಿಸಿ, ಅವರ ನೌಕರೀ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇನ್ನೂ ಆಗಬೇಕಾದ ಏರ್ಪಾಟುಗಳು ಬಹಳವಾಗಿರುವವು.

ಫಾರೆಸ್ಟ್.—ಹಾಲೀ ವಿಶೇಷ ಕತರಾವಣಿ ಆಗಿ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಲಿರುವ ಜಂಗಲ್ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿಬಂಧನೆ ಇಲ್ಲದ ಕತರಾವಣಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವದರ ಮೂಲಕವೂ ಚೌಬೀನೆ ಲಾಯಕು ಮರಗಳನ್ನು ಪ್ಲಾಂಟೇಷ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವದರ ಮೂಲಕವೂ, ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ಈ ಪ್ಲಾಂಟೇಷ್ಣಗಳಿಗೆ ತಗಲುವ ಲಾಗವಡಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಆದಾಯವಾಗುತ್ತೆಂದು ಯೋಚಿಸಲಾಗದು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಲಕ್ಕವಳ್ಳಿ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರತಕ್ಕ ತ್ಯಾಗದ ಸೊಸಿಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಲಿರುವದರಿಂದ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಫಾಯಿದೆಯು ಬರುವದಕ್ಕೇನೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ರೈಲ್ವೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ಗೃಹಕೃತ್ಯಕ್ಕೂ ಭಂಗಾರ ಗಣಿಗೆಳಿಗೋಸ್ಕರವೂ ಬೇಕಾದ ಸಾದೇ ಖರ್ಚು ದಿನೇದಿನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಇತರ ವಿಧವಾದ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಹಾಲಿ ಇರುವ ಕಾಡುಗಳಿಂದಲೇ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಸಾದೇ ಸರಬರಾಯಿ ಆಗಲಾರದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿಯಾಗಿ ಹೊಸ ಸಾದೇಮರಗಳ ಪ್ಲಾಂಟೇಷ್ಣಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಲಾಗವಡಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಇದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕವಾದ ಆದಾಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತೆ. ಭಂಗಾರ ಗಣಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾದೇ ಖರ್ಚು ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗುತ್ತಲಿರುವದ್ದರಿಂದ ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾದೇ ಖರೀದಿಯು ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಆರಂಭ ಕೆಲಸಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಾದೇಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳಿಸತಕ್ಕದ್ದೇ

ವಿಶೇಷ ಆದಾಯಕರವಾಗುವಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತಲಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾದೇ ಪ್ಲಾಂಟೇರ್ಷಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಗಿಮಾಡಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಪಡಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಅವಶ್ಯಕತೋರಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಂಜರ್ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಸಾದೇ ಪ್ಲಾಂಟೇರ್ಷಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸತಕ್ಕ ಅಂಶವು ಸರ್ಕಾರದ ವರ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೆ.

ಸಂದಲ್‌ಬಾಬು ಸರ್ಕಾರದ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಹುಟ್ಟುವಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಾಧಾರವಾಗಿರುವ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಮರಗಳಿಂದ ಬೀಜಗಳು ಉದರಿ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಂಟೇರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಿಸುವ ಸಂದಲ್ ಸೊಸಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವದರ ಮೂಲಕ ಸಂದಲ್ ಸರಬರಾಯಿಗೆ ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಅಪ್ರೋಹಬರದಂತೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಏರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸಂದಲ್ ಗಿಡಗಳ ಸ್ವಭಾವವು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಾಗುವಳೀ ಕ್ರಮವು ಜನ್ನಾಗಿ ಅನುಭವವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಇಡುವರಿವಿಗೆ ಸಂದಲ್ ಬೆಳೆಯತಕ್ಕ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ನಡಸಿದ ತರದೂದು ವಿಶೇಷ ಫಲದಾಯಕವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಈಚಿಗೆ ಪ್ಲಾಂಟೇರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದಲ್ ಗಿಡಗಳು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿವೆ, ಆದರೆ ಬಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂದೊಂದುವಿಧವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿರುವದ್ದರಿಂದ ಪ್ಲಾಂಟೇರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಿಸುವ ಸಂದಲ್ ಮರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸಂದಲ್‌ಮರದಷ್ಟು ಪರಿಮಳ ವಿರುವದೇಯಂಬ ಅಂಶವು ಇನ್ನೂ ನಿಷ್ಕರ್ಷೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈಗೆಲೂ ಸಂಶಯವಿರುವದ್ದರಿಂದ ಸಾಗುವಳಿ ಯಿಲ್ಲದೇ ಜಂಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸೊಸಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದ್ದೆಂಬ ವಿಷಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡುತ್ತೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಈಚಿಗೆ ಮಂಜೂರ್ಮಾಡಿರುವ ಸಂದಲ್ ಮಣೇಗಾರರ ಏರ್ಪಾಟು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತೆ.

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ.—ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೂ ವ್ಯವಸಾಯಜೀ ವಿಗಳಾದ ಈ ದೇಶದ ಜನರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಮಳೆ ಬೆಳೆಯು ನಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ವಿವರಿಸಿ ಇರುವಂತೆ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಏರ್ಪಾಟುಗಳು ನಾನಾಮುಖವಾಗಿ ಫಲಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಲಿವೆ. ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಪೂರ್ವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿ ಇರುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾವಿಷಯಕವಾದ ಏರ್ಪಾಟಿಗೆಲ್ಲ ಆಧಾರವಾದ ಆರಂಭಶಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಯಿಟ್ಟಿರುವ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತೆ. ದ್ವಿತೀಯತರಗತಿಯು ಪಾಠಶಾಲೆಗಳು ಕೂಡ ಬಳ್ಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಏರ್ಪಾಡಾಗಿರುವ "ಮೈಸೂರ ಲೋಕಲ್ ಎಗ್ಜಾಮಿನೇರ್ಷ" ಯಾನೆ ಮೈಸೂರ ದೇಶೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ದೇಶಭಾಷೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗೋಸ್ಕರ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಡಿಲ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಎಗ್ಜಾಮಿನೇರ್ಷ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಸಬಾಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮ್ಯೂನಿಸಿಪಲ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ಕೂಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುತ್ತೆ. ಸದರೀ ದೇಶೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ನೌಕರಿಯ ಕೆಲವು ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಗಣಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆ ಇರುತ್ತೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಕಾಲೇಜುಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಥಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಓದುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ದಿನೇದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಬರುವದ್ದರಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರು ಬಿ. ಎ. ಪರೀಕ್ಷಾ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನರು ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ ಅವು ಪ್ರಾಬಲ್ಯದೆಶೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷೋಜ್ಜೀವಿನೀ ಸಭೆಯು ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತೆ. ಈ ಸಭೆಯವರು ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಇರುವದಲ್ಲದೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಮಾಲಿನ್ಯ ಹೊಂದುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವೇತನಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ

ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ್ಞೀ ಇಂಡಿಯಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿನಿಯವರ ಅಳ್ವಿಕೆಯ 50ನೇ ವರ್ಷದ ಮಹೋತ್ಸವದ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥ ಮೊದಲಾದ ವುಗಳನ್ನು ಶೋಧರಮಾಡಿ ಪಡಲು ಬಂದು ಕಟ್ಟಡವು ತಯಾರಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಇದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕ್ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲ ವುಂಟಾಗುವದು.

ಬಾಲಿಕಾವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಮೈಸೂರಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ್ಞೀ ಬಾಲಿಕಾ ಪಾಠಶಾಲೆಯು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಬೆಂಗಳೂರು ಬಾಲಿಕಾ ಪಾಠಶಾಲೆಯನ್ನು ತಿದ್ದುಪಾಟುಮಾಡಿ ಮ್ಯೂನಸಿಪಲ್ ಬೋರ್ಡಿನವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಹಿಂದೂಜನತ ಕಮ್ಮಿಟಿಯು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೆ. ಇದರಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಯೋಜನ ಕಾಣಬರುತ್ತಲಿದೆ.

ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದ ವೈಸರಾಯಿ ಮತ್ತು ಗೌರ್ನರ್‌ಜನರಲ್ ಲಾರ್ಡ್‌ಡಫರ್ಕಿ ಸಾಹೇಬರವರ ಸವಾರಿಯು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಚಿತ್ತೈಸಿಯಿದ್ದನ್ನೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ವಿಜ್ಞಾಪನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅವರು ಉತ್ತರಿಸಿದ ಉತ್ತರಗಳೊಳಗೆ ಬಂದರಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಆಪ್ಪಣೇ ಕೊಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವೆವು:—

"ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ವಿಷಯವನ್ನು ನೀವು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಿಷಯಕವಾಗಿ ಇರುವ ವಿಶೇಷ ಅಭಿಲಾಷೆಯೂ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ವಿವೇಚನಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ ಧಾರಾಳವಾಗಿಯೂ ಕಲ್ಪಿಸಿಯಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೈಲಾದಮಟ್ಟಿಗೂ ವಿವರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ನಾವು ಬರುವ ಮಾರ್ಗದ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ನಡೆಯಲಿ ಪರಿಯಂತವೂ 8, 10 ಪಂಚ್ಚಿಗಳಾಗಿ ಸೇರಿದ್ದ ಈ ದೇಶದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿ ಈ ಶಿಮೆಯು ಮುಂದೆ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಇಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಉಂಟಾಯಿತು; ಮತ್ತು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಇಂಡಿಯಾದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ಯಿಲ್ಲದ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಯಿಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆವು. ಅದೇನಂದರೆ, ಯೂರೋಪ್ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ನಾಗರೀಕಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿನಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬಾಲಕರಹಾಗೆಯೇ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ನೆರದಿದ್ದ ಕುಲಪಾಲಿಕಾ ಬಾಲಿಕೆಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದ ಪರವಶರಾದೆವು."

ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪ್ಯನ್ವೇಷಣವಿಷಯ.—ಪುರಾತನ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪರಿಶೋಧಿಸುವ ಕೆಲಸವು ಕಳದ ವರ್ಷ 6 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವಿಶೇಷ ಸಮಾಚಾರವು ದೊರತಿರುತ್ತೆ. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿರುವ ಜೈನಶಾಸನಗಳ ಪ್ರಸ್ತುಕವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತೆ. ಇದರಿಂದ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ವೃತ್ತಾಂತವು ದೊರೆಯುವದಲ್ಲದೆ ಯಿದುವರಿವಿಗೂ ಅನುಮಾನಗ್ರಸ್ತವಾಗಿದ್ದ ಅಂಶಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇತರರ ಇವುಗಳನ್ನು ಛಾಪಿಸುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಚಾರಮಾಡುವದರಮೂಲಕ ಇವು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬರಲಿವೆ.

ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಶೋಧರಮಾಡಿ ತರ್ಜುಮೆಮಾಡುವದಲ್ಲದೆ ಇವರ ಪೂರ್ವೀಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಂಪೂರ್ಣತಿಯಾಗಿ ಅನ್ವೇಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆ ಇರುತ್ತೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪುರಾತನ ಶಾಸನಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೂ ಚಿತ್ರಪಟಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವದಲ್ಲದೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದಕ್ಕೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅವಶ್ಯಕವಾದಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಚಾರಮಾಡ.

ಲ್ಪಡುವದು. ಎಲ್ಲಾವಿಧವಾದ ಪುರಾತನ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡುವವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜನಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವದಾಗುವದು. ಶಿವಾಯಿ ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಏರ್ಪಾಟು ಮೇಲೆಯೇ ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಷ್ಟೆ, ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಭಿರುಚಿ ಹುಟ್ಟಿ, ದೇಶೀಯವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನಾಂಶಗಳು ತೋರಿಬರುವವು.

ಈ ಸಭೆಯ ಏರ್ಪಾಟು ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸನಡಿಸತಕ್ಕ ವಿಧಾನ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆವು. ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರು ರಾಜ್ಯಾಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ ಸಂವತ್ಸರವೇ ಈ ಸಭೆ ಸೇರುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತಾದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಏಳನೇದಫ ಸೇರಿದ್ದಾಗಿರುತ್ತೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾದ ನಿಮಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಈ ಶೀಮೆ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಏರ್ಪಾಟುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಸರ್ಕಾರದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ನಿಮಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿ ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಮಗಳ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾದ ಮತ್ತು ಸಮಾಚೀನವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ನಿಜವಾದ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಏರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬದಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಸಂಕಲ್ಪವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂಕಲ್ಪವು ಕೂಡಿದಮಟ್ಟಿಗೂ ಸಫಲವಾಯಿತು ಕಳೆದ ಆರು ವರ್ಷಗಳಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತಾಗಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ಇತೋಪ್ಯತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇರಾದೆ ಇರುತ್ತೆ; ಇದನ್ನು ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶೀಮೆಯ ದರೋಬಸ್ತು ಪಜೆಗಳ ಹಾಲ್ ಅಹವಾಲ್‌ಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜಾಹಿರಾತಿಗೆ ಒರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಸಮಸ್ತ ಕಸಬಿನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ ಶೇರಬೇಕೆಂಬುವದೇ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಮುಖ್ಯಾಭಿಲಾಷೆಯಾಗಿ ಇರುತ್ತೆಂಬುವದು ಕಳೆದ ಆಗಷ್ಟು 13ನೇ ತಾರೀಖಿನಲ್ಲಿ ಫಾಯಿಷ್ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಂದ ನೀವು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಈ ಸಭೆಗೆ ಬರುವವರು ಆಸ್ತಿವಂತರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದೆ. ಆಸ್ತಿವಂತರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಜವಾಬುದಾರಿ ಇರುವದಲ್ಲದೆ ಅವರು ಕೊಡುವ ಸಲಹೆಗಳು ವಿಹಿತವಾಗಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಾದವುಗಳಾಗಿಯೂ ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವಾದ್ದರಿಂದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಏರ್ಪಾಟಿನಿಂದ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಜನ ಉಂಟಾಗಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಯೂರೋಪ್ ಖಂಡದ ಪ್ರಜಾ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಸ್ತಿವಂತರೇ ಸೇರಿರುವರು. ಈ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಭೂ ಕೃಷಿಯೇ ಮುಖ್ಯಾಧಾರವಾದ ಈ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರೀಗೆ ತಂದಿರುವದರಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈ ಶೀಮೆಯ 66 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಂದಲ್ಲೂ ತಾಲೋಕು 1ಕ್ಕೆ 5 ಜನದಮೇರೆ ಮುಖಂಡರಾದ ರೈತರು ಸಭೆಗೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ಏರ್ಪಾಟುಮಾಡಿರುತ್ತೆ. ಶಿವಾಯಿ 8 ಲೋಕಲ್ ಬೋರ್ಡುಗಳು 92 ಮ್ಯುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳು ಸಹ ಈ ಸಭೆಗೆ ಮೆಂಬರುಗಳನ್ನ ಕಳುಹಿಸಬಹುದೆಂದು ವಿಧಿಸಿರುವದರಿಂದ ಯೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲಾ ಕಸಬಿನವರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಅಹವಾಲುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅರಿಕೆಮಾಡಲೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಹಾಗೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೆ. ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಘದವರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮೆಂಬರನ್ನು ಈ ಸಭೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದೆಂದು ವಿಧಿಸಿರೋಣಾದರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವರೂ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಶೃತಪಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುತ್ತೆ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ತಾತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವವೆಂದು ಸರ್ಕಾರದವರು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಐಯಿಂದ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅನುಭವ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಸದರೀ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ತಿದ್ದುಪಾಟಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತೆ.

ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕ್ರಮದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಫಾಯಿಷಾಗಿರುವ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಂದ ನೀವುಗಳು ಜಿಜ್ಞಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ಬಗ್ಯೂ ನೀವುಗಳು ಸದರೀ ವಿಷ

ಯಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಮಾಹಿಯತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೀವುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೂ ತಮ್ಮಾಲಕ ಪ್ರಯೋಜನಕರವಾದ ಚರ್ಚೆ ನಡಿಯುವದಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಈ ಮೇರೆ ನೀವುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಕೊಡುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ನೀವುಗಳು ಪೃಥಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನಾರ್ಹವಾಗಿರುವವು. ಸರ್ವಜನ ಕ್ಷೇಮಕರವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವದ್ದರಿಂದ ನಿಮಗಳ ಪೈಕೀ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖೆಯವರು ಅಥವಾ, ಮುಖಂಡರಾದ ಅನೇಕರು ಯಾವ್ಯಾವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪದಲ್ಲಿ ತರಬೇಕೆಂಬುವದನ್ನು ಮೊದಲೇ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಾಗಿ ಏರ್ಪಾಟ್ಮಾಡಿರುತ್ತೆ. ಈ ಸಭೆಯು ಪೂರೈಸಿದನಂತರ ಮೇಲ್ಕಂಡ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಅನುಕೂಲಿಸುವದು. ಅನಂತರ ಯುಕ್ತತೋರಿದಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುಪಾಟು ಮಾಡುವ ಆಲೋಚನೇಮಾಡಿರುತ್ತೆ.

ಈ ಸಂವತ್ಸರದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾದೇಶದ ವೈಸರಾಯ್ ಮತ್ತು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ರವರಾದ ಘನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಲಾರ್ಡ್‌ಡಫರ್ರಿರವರ ಸವಾರೀ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಚಿತ್ತೈಸಿದಾಗ ಅವರನ್ನು ಉಚಿತ ಮರ್ಯಾದೇಯಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ್ಯೆ ನೀವುಗಳು ಹಾಜರಿದ್ದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಆಗ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲ ನಿಮಗಳಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕವಿರಬಹುದು. ಈ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಮ ಸಾಭಾಗ್ಯಗಳು ನೆಲಗೊಂಡಿರುವದನ್ನು ಅವರು ಪರಾಂಬರಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ್ದಲ್ಲದೆ, ಮುಖಂಡರೂ ವಿವೇಕಿಗಳೂ ಆದ ನಿಮ್ಮುಂಥಾವರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರು ಮಾಡಿರುವ ಈ ಸಭೆಯ ಏರ್ಪಾಟನ್ನು ಕುರಿತು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಇವರಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನೀವುಗಳು ಇದುವರಿಗಿನಂತೆಯೇ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿಏಂದು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರು ಅಪ್ಪಣೇ ಕೊಡಿಸಿರುವದಲ್ಲದೆ ಘನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವೈಸರಾಯರವರ ಸಂದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ಬರುವ ಹಿಮಗಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಸವಾರಿಯು ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ದಯಮಾಡಿಸುವುದಾಗಿರುತ್ತೆ.

ಮೈಸೂರು,
ಸ್ ಸ್ 1887ನೇ ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ ತಾರೀಖು 30

ಕೆ. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಐಯ್ಯರ್,
ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಿವಾನರವರು.

Mysore Government Press, Bangalore.—1887.